

0.3.Sygn. akt I C 119/22

7.WYROK

w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Dnia 30 października 2023 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie I Wydział Cywilny, w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Okręgowego Tomasz Cegłowski
Protokolant:	Stażysta Wiktoria Ciejek

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2023 roku wS.

na rozprawie sprawy

z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko I. Z. i M. Z.

o zapłatę, ewentualnie o zapłatę

I. zasądza od pozwanych I. Z. i M. Z. na rzecz powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 901 (dziewięciuset jeden) złotych 96 (dziewięćdziesięciu sześciu) groszy wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 11 lutego 2022 r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalania z zobowiązania drugiego z pozwanych do wysokości dokonanej zapłaty (odpowiedzialność in solidum);

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz każdego z pozwanych z osobna I. Z. i M. Z. kwoty po 5.417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia Sądu Okręgowego Tomasz Cegłowski

Sygn. akt I C 119/22

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 grudnia 2021 r. powódka (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie in solidum od pozwanych M. Z. oraz I. Z. na rzecz Banku kwoty 489.602 zł 29 gr wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w następujący sposób:

1. kwoty 348.258 zł 70 gr tytułem zwrotu kwoty wypłaconej stronie ozwanej, pierwotnie w ramach wykonania umowy kredytu nr (...) z dnia 10 czerwca 2008 r., zawartej przez stronę pozwaną z (...) S.A. z siedzibą w W. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c., liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej pozwu do dnia zapłaty,

2. kwoty 141.343 zł 59 gr tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci równowartości kosztu korzystania przez stronę pozwaną z kwoty, o której mowa w pkt. 1 powyżej, w okresie od dnia 17 czerwca 2008 r. do dnia 30 września 2021 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c. liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej pozwu do dnia zapłaty,

z zastrzeżeniem, że zapłata należności przez jednego z kredytobiorców zwalnia pozostałych do wysokości dokonanej zapłaty.

W uzasadnieniu wywiedzionego roszczenia powód wskazał, że dochodzi od strony pozwanej zwrotu wypłaconych środków pieniężnych oraz kosztu korzystania przez stronę przeciwną z kapitału, na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, w związku z upadkiem umowy kredytu na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 7 grudnia 2021 r., sygn. akt V ACa 276/21. Na podstawie umowy kredytu Bank udzielił pozwanym kredytu w celu dokończenia budowy domu i całkowitej spłaty kredytu zaciągniętego przez pozwanych w innym banku. W następstwie zawarcia umowy kredytu bank wypłacił na rzecz pozwanych środki pieniężne, co pozwoliło w całości zrealizować cele, o których finansowanie pozwani zwrócili się do Banku. Wypłata środków w złotych oraz korzystanie z nich przez kredytobiorców do dnia dzisiejszego stanowi fakt bezsporny pomiędzy stronami. Dalej wskazano, że w wyniku działań procesowych M. Z. oraz I. Z. doszło do upadku umowy kredytu na podstawie konstytutywnego wyroku sądu, a także zasądzenia na rzecz pozwanych dochodzonych przez nich kwot świadczonych tytułem spłaty kredytu, z jednoczesnym zastrzeżeniem, że Bank ma prawo wstrzymać się z wykonaniem świadczenia do czasu zaoferowania przez kredytobiorców kwoty 348.258,70 PLN albo zabezpieczenia roszczenia o jej zwrot. Niniejszym pozwem Powód dochodzi - w ramach głównej podstawy faktycznej i prawnej - dwóch roszczeń, tj. o zwrot nienależnego świadczenia w postaci wypłaconej kwoty kredytu z tytułu Umowy Kredytu oraz o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia w postaci korzystania przez Stronę Pozwaną z kwoty im powierzonej na okres od dnia 17 czerwca 2008 r. do dnia 30 września 2021 r. Uzasadniając wysokość roszczenia o zapłatę kwoty 141.343,59 zł pozwany wskazał, że wysokość tego roszczenia została wyliczona w oparciu o obiektywne parametry i obiektywną metodologię, rekomendowaną przez Komisję Nadzoru Finansowego. Kolejno przywołał argumentację, że bezpodstawnym wzbogaceniem strony pozwanej w niniejszej sprawie jest zaoszczędzony przez nią rynkowy koszt usługi ekonomicznej.

W odpowiedzi na pozew z dnia 4 marca 2022 r. pozwani I. Z. i M. Z. wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy pozwani podnieśli zarzut potrącenia dochodzonej przez powoda kwoty 348.258,70 zł tytułem zwrotu kapitału kredytu z wymagalnym roszczeniem pozwanych o zwrot kwot świadczenia nienależnego w łącznej wysokości 147.129,29 zł oraz 45 601,37 CHF.

Uzasadniając stanowisko zajęte w sprawie I. Z. i M. Z. w pierwszej kolejności wskazali, że nie kwestionują tego, że bank wypłacił im, jako kredytobiorcom kwotę 348.258,70 zł na podstawie nieważnej umowy kredytu nr (...). Kolejno dodano, że w wyniku złożenia wobec powódki oświadczenia o potrąceniu oraz zgłoszenia w niniejszym postępowaniu zarzutu potrącenia wierzytelność banku o zwrot tej kwoty uległa umorzeniu w całości.

Co do roszczenia pozwu o zapłatę sumy 141.343,59 zł tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci korzystania przez pozwanych z kapitału kredytu pozwani podnieśli zarzut braku podstawy prawnej roszczenia.

Powódka ustosunkowując się do treści odpowiedzi na pozew zakwestionowała podniesiony przez pozwanych zarzut potrącenia zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. W pierwszej kolejności Bank zakwestionował skuteczność dokonanego potrącenia co do kwoty, która nie została stwierdzona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 grudnia 2021 r., albowiem kwota 38.987,34 CHF nie była przedmiotem rozstrzygnięcia sądu ani ugody pomiędzy stronami. Dalej powód za arbitralne i niczym nieuzasadnione uznał przeliczenie wierzytelności stron po kursie z dnia 5 stycznia 2022 r. w miejsce kursów z dat wymagalności poszczególnych rat kredytu uiszczonych w CHF (k. 180-185).

Pismem procesowym z dnia 21 kwietnia 2023 r. (...) S.A. z siedzibą w W. dokonała zmiany powództwa w ten sposób, że na wypadek oddalenia roszczenia o zapłatę kwoty 141.343,59 złotych tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci równowartości kosztu korzystania przez stronę pozwaną z kwoty kredytu, zgłoszonego w pkt 1.2. petitum pozwu, wniosła o zasądzenie in solidum od pozwanych M. Z. oraz I. Z. na rzecz Banku kwoty 126.918,78 złotych tytułem zwrotu kwoty odpowiadającej wysokości waloryzacji kwoty 348.258,70 złotych, wypłaconej stronie pozwanej pierwotnie w ramach wykonywania umowy kredytu, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c., liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej niniejszej modyfikacji powództwa do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że zapłata należności przez jednego z Kredytobiorców zwalnia pozostałych do wysokości dokonanej zapłaty (k. 270-273).

W uzasadnieniu roszczenia ewentualnego powód wskazał, iż zostało ono oparte na art. 358¹§ 3 k.c. Kwota waloryzacji wynosi przy tym 36,44% kwoty środków wypłaconych stronie pozwanej z tytułu umowy kredytu, co świadczy o istotności zmiany siły nabywczej wypłaconej stronie pozwanej kwoty w okresie kredytowania.

Pozwani ustosunkowując się do zgłoszonego roszczenia ewentualnego podtrzymali dotychczasowe stanowisko w sprawie, w szczególności, że dochodzenie wszelkich dalej idących roszczeń poza zwrotem kapitału kredytu jest wykluczone, tym samym brak jest podstaw do dochodzenia przez powódkę waloryzacji świadczenia pieniężnego z uwagi na spadek wartości nabywczej pieniądza (k. 277-278).

Sąd Okręgowy w Szczecinie ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 8 maja 2008 r. I. Z. i M. Z. złożyli w (...) S.A. wniosek kredytowy o kredyt mieszkaniowy, w celu budowy domu położonego w P. i spłatę zobowiązań finansowych.

Wraz z wnioskiem kredytowym pozwani złożyli oświadczenia, że są świadomi ryzyka kursowego wynikającego z zaciągnięcia zobowiązania w walucie obcej i po przedstawieniu im oferty kredytu w złotych i we frankach szwajcarskich wybrali drugi z nich.

Dowody:

- wniosek kredytowy, k. 58-61,
- oświadczenie o zapoznaniu się z ryzykiem kursowym k. 62-65,

W dniu 10 czerwca 2008 r. I. Z. i M. Z. zawarli z (...) S.A z siedzibą w W. umowę kredytu nr (...), na podstawie której został im udzielony kredyt w wysokości 170.760 CHF.

Zgodnie z treścią punktu 8 umowy wypłata kredytu miała nastąpić w części w celu refinansowania kredytu zaciągniętego w innym Banku oraz na dokończenie budowy domu.

Zgodnie z warunkami umowy (§ 2 pkt 2) kwota kredytu będzie wypłacona kredytobiorcy jednorazowo lub w transzach zgodnie z zapisami pkt 2 tabeli oraz harmonogramem wypłat stanowiącym załącznik nr 1 do umowy, po spełnieniu warunków do wypłaty kredytu/transz kredytu, na podstawie dyspozycji kredytobiorcy wypłaty kredytu/transzy kredytu złożonej najpóźniej na dwa dni robocze przed planowaną wypłatą. Zmiana harmonogramu wypłat w okresie określonym w pkt 2. tabeli w zakresie terminu wypłaty kredytu/transz kredytu oraz ich wysokości następuje za zgodą banku na podstawie jednostronnej dyspozycji kredytobiorcy i nie wymaga zawarcia aneksu do umowy. Jeżeli kredytobiorca nie dotrzyma warunków udzielenia kredytu lub utraci zdolność kredytową wówczas bank może wypowiedzieć umowę lub obniżyć kwotę przyznanego kredytu, jeżeli nie został on wypłacony w całości. W przypadku wypłaty w złotych lub innej walucie niż określona w pkt 2 Tabeli Bank zastosuje kurs kupna CHF opublikowany w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) S.A.”, obowiązujący w Banku w dniu wypłaty kwoty kredytu lub jego transzy.

Dalej umowa przewidywała, że w przypadku kredytu przeznaczonego na remont, modernizację, rozbudowę, dokończenie budowy nieruchomości kredytowanej lub spłatę kredytu w innym banku, wypłata kwoty kredytu lub jego transzy nastąpi w drodze przelewu na rachunek bankowy określony w punkcie 14 tabeli. Bank dokona przelewu kwoty kredytu lub jego transzy po złożeniu przez kredytobiorcę dyspozycji wypłaty kredytu lub jego transzy, po spełnieniu warunków wypłaty kredytu (§ 2 pkt 3).

Zgodnie z § 3 umowy - od przyznanego kredytobiorcy kredytu bankowi przysługuje prowizja określona w pkt 7 tabeli. Prowizja będzie potrącona przez bank w całości przy wypłacie kredytu lub jego pierwszej transzy. Zgodnie z § 4 ust. 5 stopa zmiennego oprocentowania stanowi sumę 3-miesięcznej stawki LIBOR dla CHF i stałej w całym okresie kredytowania marży, w wysokości określonej w punkt 5 Tabeli.

Zgodnie z § 5 warunków umowy kredytu - kredyt miał być spłacony w ratach miesięcznych - równych lub malejących w zależności od wyboru kredytobiorcy w punkcie 6 tabeli (powodowie wybrali raty równe). Pierwsza rata spłaty kredytu płatna jest w dniu płatności raty po upływie jednego pełnego miesiąca kalendarzowego od wypłaty kredytu lub pierwszej jego transzy. O wysokości pierwszej raty kredytu oraz terminie jej płatności bank poinformuje kredytobiorcę po wypłacie kredytu lub jego pierwszej transzy. O wysokości kolejnych rat oraz o terminach ich płatności bank poinformuje w miesięcznych zestawieniach.

Stosownie do postanowień § 6 ust. 1 warunków umowy spłata kredytu następować będzie poprzez obciążanie na rzecz banku rachunku bankowego kredytobiorcy kwotą w złotych stanowiącą równowartość bieżącej raty w CHF, zadłużenia przeterminowanego i innych należności obliczonych przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF opublikowanego w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) S.A.” obowiązującego w banku na dwa dni robocze przed terminem każdej spłaty kwoty kredytu. Kredytobiorca zobowiązuje się zapewnić wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy kredytobiorcy w wysokości pokrywającej należność banku najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień ich płatności. Jeżeli bank prowadzący rachunek bankowy odmówi obciążania tego rachunku wówczas bank ma prawo do ponawiania obciążeń rachunku bankowego kwotą bieżącej raty powiększoną o zadłużenie przeterminowane oraz inne należności aż do momentu spłaty wszystkich należności banku. Za zgodą banku kredytobiorca może dokonywać spłat kredytu także w CHF lub innej walucie. Jeżeli spłata kredytu nastąpi w innej walucie niż określona w pkt 2 Tabeli, wówczas kwota ta zostanie przeliczona najpierw na złote po kursie kupna tej waluty, a następnie na CHF po kursie sprzedaży przy zastosowaniu kursów opublikowanych w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) S.A.”.

Zgodnie z § 7 umowy kredytobiorca może po dokonaniu wypłaty kredytu, złożyć wniosek o dokonanie zmiany waluty kredytu udzielonego w CHF na walutę oferowaną w banku dla kredytów mieszkaniowych. Zmiany waluty strony dokonują w formie pisemnego aneksu. W aneksie o zmianie waluty kredytu strony ustalą również wysokość oprocentowania dla kwoty kredytu przeliczonej na nowo wybraną walutę. Przeliczenie kwoty kredytu oraz należnego oprocentowania, prowizji, kosztów i opłat na nowo wybraną walutę następuje w dniu zmiany umowy kredytu według kursu właściwego dla danego rodzaju transakcji (sprzedaży albo zakupu przez bank waluty obcej) przy zastosowaniu kursów opublikowanych w „Tabeli kursów dla kredytów mieszkaniowych i konsolidacyjnych w walutach obcych (...) S.A.”. Bank uzależnia zgodę na zmianę waluty pozytywną oceną zdolności kredytobiorcy do spłaty kredytu we wskazanej przez niego walucie oraz od zapewnienia przez kredytobiorcę dalszej skuteczności ustanowionych zabezpieczeń kredytu w taki sposób, by w tym samym stopniu zabezpieczyły spłatę kredytu wraz z odsetkami i kosztami. § 8 warunków umowy regulował kwestię wcześniejszej spłaty kredytu.

W § 14 ust. 6 kredytobiorca oświadczył, iż jest świadomy dodatkowego ryzyka jakie ponosi w związku z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej (ryzyko kursowe) oraz, iż w przypadku niekorzystnej zmiany kursu waluty, w jakiej został udzielony kredyt, zarówno kwota w złotych stanowiąca równowartość kwoty kredytu w walucie kredytu, jak i kwota w złotych stanowiąca równowartość raty w walucie, w jakiej został udzielony kredyt, ulegną zwiększeniu. Ponadto kredytobiorca oświadczył, że jest świadomy dodatkowego ryzyka jakie ponosi w związku z zaciągnięciem kredytu

oprocentowanego zmienną stopą procentową oraz, iż w przypadku niekorzystnej zmiany stawki LIBOR dla CHF rata kredytu ulegnie zwiększeniu. Do umowy załączono harmonogram wypłaty transz kredytu wyrażony w CHF.

Dowody:

- umowa kredytu nr (...) k. 67-78,

Kredyt został pozwanym udostępniony w kwocie 170.760,00 CHF, poprzez wypłatę:

1. kwoty 3.176,90 CHF, która została pobrana z rachunku kredytu prowadzonego w CHF tytułem zapłaty prowizji od udzielenia kredytu w wysokości 2.561,40 CHF oraz uiszczenia składki na Ubezpieczenie Niskiego Wkładu Własnego w wysokości 615,50 CHF;

2. w dniu 17 czerwca 2008 r. kwoty 43.346,88 CHF, która została przewalutowana na PLN po kursie kupna CHF wynoszącym 2,0316 i jako kwota 88.063,52 PLN przelana na rachunek o numerze (...);

3. w dniu 17 czerwca 2008 r. kwoty 105.552,12 CHF która została przewalutowana na PLN po kursie kupna CHF wynoszącym 2,0316 i jako kwota 214.439,69 PLN przelana na rachunek o numerze (...);

4. w dniu 23 października 2008 r. kwoty 18.684,10 CHF która została przewalutowana na PLN po kursie kupna CHF wynoszącym 2,4489 i jako kwota 45.755,49 PLN, przelana na rachunek o numerze (...).

Bank w wykonaniu umowy kredytu wypłacił pozwanym łącznie kwotę 348.258 zł 70 gr.

Dowód:

- historia rachunku kredytowego za okres od 17/06/2008 r. do 04/11/2021 r., k. 80-111,

- potwierdzenie uruchomienia kredytu k. 113, 114, 115, 116,

- informacja z Banku z dnia 17/05/2017 r. k. 155,

Pozwani przystąpili do wykonywania umowy w zakresie obowiązku spłaty. Do dnia 5 listopada 2012 r. spłacali raty kredytu w PLN, a od dnia 4 grudnia 2012 r. w CHF.

Pozwani I. Z. i M. Z. w wykonaniu umowy kredytu spełnili na rzecz Banku następujące należności:

- w okresie od dnia 17 czerwca 2008 r. do dnia 5 listopada 2012 r. – kwotę 147.129 zł 29 gr,

- w okresie od dnia 5 listopada 2012 r. do dnia 4 maja 2017 r. – kwotę 46.459,98 CHF,

- w okresie od dnia 5 maja 2017 r. do dnia 4 listopada 2021 r. – kwotę 38.128,73 CHF.

Dowód:

- historia rachunku kredytowego za okres od 17/06/2008 r. do 04/11/2021 r., k. 80-111,

- informacja z banku z dnia 17/05/2017 r. k. 156-157,

- wydruk z systemu bankowości elektronicznej k. 158-164,

- wyrok Sądu Okręgowego w W. w sprawie II C 856/17 z dnia 20/11/2020 r. z uzasadnieniem k. 818-854 akt II C 856/17 (V ACa 276/21),

W toku wykonywania Umowy Kredytu, w dniu 31 stycznia 2014 r., doszło do połączenia (...) S.A. (spółka przejmująca) ze spółką (...) S.A. (spółka przejmowana) w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. poprzez przeniesienie całego majątku

(wszystkich aktywów, kapitału własnego i zobowiązań) (...) S.A. na rzecz (...) S.A. Spółka od tej chwili działała pod firmą (...) S.A.

Dowód:

- wydruk z KRS k. 33-54,

Pozwem z dnia 25 września 2017 r. M. Z. i I. Z. wystąpili przeciwko (...)S.A. z siedzibą w W. z powództwem o ustalenie nieważności umowy z dnia 10 czerwca 2008 r. i zapłatę kwot 147.129 zł 29 gr oraz 46.459,98 CHF, wywodząc, że postanowienia umowy regulujące zasady rozliczania wypląt i spłat kredytu stanowią postanowienia abuzywne.

Dowód:

- oświadczenie kredytobiorców k. 127, 128,

- zeznania pozwanej k. 268-269,

- zeznania pozwanego k. 269,

Dnia 20 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo M. Z. i I. Z. w całości.

Na skutek apelacji wywiedzionej przez powodów sprawa została poddana kontroli sądu II instancji.

W toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie I. Z. i M. Z. złożyli pismo procesowe z dnia 18 października 2021 r. wraz z załącznikami w postaci oświadczeń kredytobiorców dotyczących skutków stwierdzenia nieważności umowy kredytu. Pismo to wraz z w/w oświadczeniami doręczono (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. w dniu 21 października 2021 r.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2021 r., sygn. akt V ACa 276/21, Sąd Apelacyjny w W. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 20 listopada 2020 r. w ten sposób, że:

1) ustalił, że umowa kredytu Nr(...) zawarta w dniu 10 czerwca 2008 r. pomiędzy (...) S.A. w W. a I. Z. i M. Z. jest nieważna;

2) zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz I. Z. i M. Z. kwoty 147.129,29 zł i 46.459,98 CHF za jednoczesnym zaoferowaniem zwrotu przez I. Z. i M. Z. na rzecz (...) S.A. w W. kwoty 348.258,70 zł albo zabezpieczeniem roszczenia pozwanego o zapłatę tej kwoty.

Za podstawę wyroku Sąd odwoławczy uczynił ustalenie, że umowa kredytu zawiera postanowienia abuzywne, co prowadzi do jej trwałej bezskuteczności, a w konsekwencji nieważności. Sąd Apelacyjny przesądził, że roszczenie powodów stało się wymagalne dopiero w dniu 21 października 2021 r., kiedy to ustał stan bezskuteczności zawieszonyj i umowa kredytu zawarta przez strony stała się definitywnie bezskuteczna.

Dowód:

- wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 07/12/2021 r. k. 130-131,

- wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 07/12/2021 r. z uzasadnieniem k. 188-219,

- pismo procesowe z dnia 18 października 2021 r. wraz z oświadczeniami k. 126-128,

Pismem z dnia 28 grudnia 2021 r., doręczonym pozwanej (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. w dniu 29 grudnia 2021 r., pozwani wezwali (...) S.A. do zwrotu kwot 147.129,29 zł oraz 84.588,71 CHF w terminie do 4 stycznia 2022 r., tytułem zwrotu kwot uiszczonych w okresie od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia 04.11.2021 r. tytułem spłaty kredytu.

W uzasadnieniu pisma wskazano, że na objęte żądaniem sumy składają się kwoty zasądzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie sygn. V ACa 276/oraz kwota 38 128,73 CHF stanowiąca sumę wpłat uiszczonych od 05.05.2017 r. do 04.11.2021 r.

Dowód:

- wezwanie do zapłaty k. 165-166, 249-257,
- potwierdzenie doręczenia k. 167-168, 258-259,

Następnie pismem z dnia 07 stycznia 2022 r., doręczonym pozwanej (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. w dniu 11 stycznia 2022 r., I. Z. i M. Z. złożyli oświadczenie o potrąceniu wzajemnych roszczeń. Oświadczeniem o potrąceniu zostały objęte następujące kwoty przysługujące pozwany:

- kwota wpłat uiszczonych w złotych polskich w wysokości 147.129,29 zł,
- kwota wpłat uiszczonych przez kredytobiorców w okresie od 05.05.2017 r. do 04.11.2021 r. w wysokości 38 128,73 CHF,
- kwota 7 472,64 CHF jako część zasądzonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Do przeliczenia przedstawionej kwoty 45 601,37 CHF pozwani zastosowali kurs średni CHF ogłoszony przez Narodowy Bank Polski z dnia 05 stycznia 2022 r. w wysokości 4,4106.

W/w kwoty pozwani przedstawili do potrącenia z wierzytelnością pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. z tytułu udzielonego i wypłaconego kapitału kredytu w wysokości 348.258 zł 70 gr.

Dowód:

- oświadczenie o potrąceniu k. 169-172, 260-263,
- potwierdzenie doręczenia k. 173-174, 263v-264,
- tabela nr (...) z dnia 05/01/2022 r. k. 175,

Pozwani I. Z. i M. Z. na podstawie tytułu wykonawczego – w/w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie wygzekwowali od powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. część należności zasądzonej w CHF – to jest kwotę 38.987,34 CHF.

Dowód:

- zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego k. 220 verte – 221,
- zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 221 verte – 223,
- potwierdzenie wykonania przelewu k. 223 verte,
- tytuł wykonawczy k. 236,

Sąd Okręgowy w Szczecinie zważył, co następuje:

Powództwo okazało się minimalnie uzasadnione w zakresie roszczenia głównego dotyczącego żądania zapłaty kwoty udzielonego i wypłaconego pozwany kapitału kredytu.

Ostatecznie, biorąc pod uwagę treść pozwu i treść pisma procesowego powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. z dnia 20 kwietnia 2023 r. w przedmiocie rozszerzenia powództwa, strona powodowa wniosła w niniejszym postępowaniu o zasądzenie in solidum od pozwanych M. Z. oraz I. Z. na rzecz Banku kwoty 489.602 zł 29 gr wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w następujący sposób:

1. kwoty 348.258 zł 70 gr tytułem zwrotu kwoty wypłaconej stronie pozwanej, pierwotnie w ramach wykonania umowy kredytu nr (...) z dnia 10 czerwca 2008 r., zawartej przez stronę pozwaną z (...) S.A. z siedzibą w W. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c., liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej pozwu do dnia zapłaty,

2. kwoty 141.343 zł 59 gr tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci równowartości kosztu korzystania przez stronę pozwaną z kwoty, o której mowa w pkt. 1 powyżej, w okresie od dnia 17 czerwca 2008 r. do dnia 30 września 2021 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c. liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej pozwu do dnia zapłaty,

z zastrzeżeniem, że zapłata należności przez jednego z kredytobiorców zwalnia pozostałych do wysokości dokonanej zapłaty,

ewentualnie, na wypadek oddalenia roszczenia o zapłatę kwoty 141.343 zł 59 gr tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci równowartości kosztu korzystania przez stronę pozwaną z kwoty kredytu, zgłoszonego w pkt 1.2. petitum pozwu, strona powodowa wniosła o zasądzenie in solidum od pozwanych M. Z. oraz I. Z. na rzecz Banku kwoty 126.918,78 złotych tytułem zwrotu kwoty odpowiadającej wysokości waloryzacji kwoty 348.258,70 złotych, wypłaconej stronie pozwanej pierwotnie w ramach wykonywania umowy kredytu, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c., liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej niniejszej modyfikacji powództwa do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że zapłata należności przez jednego z kredytobiorców zwalnia pozostałych do wysokości dokonanej zapłaty.

Strona powodowa w konsekwencji wniosła o rozpoznanie w niniejszym postępowaniu roszczenia głównego o zapłatę (obejmującego kwotę żądania z tytułu zwrotu kapitału kredytu i kwotę żądania z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia pozwanych w postaci równowartości kosztu korzystania z kwoty wypłaconego kapitału kredytu) i roszczenia ewentualnego o zapłatę (obejmującego kwotę żądania odpowiadającego wysokości waloryzacji kwoty kapitału kredytu z uwagi na spadek siły nabywczej pieniądza).

Strona powodowa wniosła o rozpoznanie w pierwszej kolejności roszczenia zawartego w punkcie I podpunkcie 1 i 2 pozwu, natomiast kolejne roszczenie ewentualne powinno być rozpoznane w określonym przypadku jak wskazano przy formułowaniu roszczenia ewentualnego (vide argumentacja jak w piśmie procesowym z dnia 20 kwietnia 2023 r.).

Strona powodowa dokonała w niniejszym postępowaniu kumulacji roszczeń na zasadzie zgłoszenia roszczenia głównego (podstawowego) i roszczenia ewentualnego.

Co do zasady w powództwach o zasądzenie świadczenia żądanie może być sformułowane jako zobowiązanie przemienne (alternatywnie), jako upoważnienie przemienne (facultas alternativa) oraz ewentualne. W każdym wypadku, gdy powód w jednym pozwie kumuluje kilka roszczeń przeciwko temu samemu pozwanemu, powinien określić relację zachodzącą pomiędzy tymi roszczeniami, a więc wskazać, czy dochodzone są one łącznie, alternatywnie czy w sposób ewentualny (z zaznaczeniem, które roszczenie jest żądaniem głównym, a które ewentualnym). Niedopuszczalne jest pozostawienie określenia tej relacji sądowi (wyrok SN z 28.08.2019 r., IV CSK 255/18, LEX nr 2729030).

Sąd orzekający rozstrzygał niniejszą sprawę, wobec dokonania przez stronę powodową kumulacji roszczeń jak w piśmie procesowym z dnia 20 kwietnia 2023 r., według powszechnie przyjętych zasad orzekania w przypadku zgłoszenia żądania/żądań ewentualnych, a wynikających z dorobku orzecznictwa i doktryny.

Powód może zgłosić w pozwie żądanie/żądania ewentualne na wypadek nieuwzględnienia żądania sformułowanego jako podstawowe i usytuowane na pierwszym miejscu. Możliwość zgłoszenia takiego żądania istnieje w sprawach o świadczenie, ustalenie istnienia albo nieistnienia stosunku prawnego bądź prawa oraz w sprawach o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa. Nie zostało wyłączone oparcie żądania ewentualnego na odmiennej podstawie faktycznej i prawnej niż żądanie główne. Byt żądania ewentualnego uzależniony jest od żądania głównego – w razie uwzględnienia przez sąd żądania przedstawionego jako pierwsze, rozpoznanie żądania ewentualnego staje się bezprzedmiotowe i nie jest wydawane w stosunku do niego żadne orzeczenie (vide uchwała Sądu Najwyższego z 18.10.2013 r., III CZP 58/13, OSNC 2014/6, poz. 62). Według orzeczenia SN z 7.09.1960 r., 2 CR 366/59, PUG 1961/12, s. 424 i n., o żądaniu ewentualnym można mówić wówczas, gdy obok żądania głównego wysunięto w pozwie żądanie drugie jako ewentualne, o którym sąd może orzec tylko wtedy, gdy nie uzna za uzasadnione żądania pierwszego. Jeżeli w chwili orzekania (art. 316 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.) żądanie pierwotne pozostaje aktualne, sąd orzeknie o tym żądaniu bez rozstrzygania w sentencji wyroku co do żądania ewentualnego. Natomiast gdy w chwili orzekania przedmiot świadczenia pierwotnego nie istnieje lub żądanie główne okaże się z jakiegokolwiek przyczyny nieuzasadnione, wówczas sąd, oddalając żądanie pierwotne, orzeka (pozytywnie lub negatywnie) o żądaniu ewentualnym. W myśl powołanego orzeczenia z 7.09.1960 r., 2 CR 366/59, zgłoszenie żądania ewentualnego jest szczególnym przypadkiem kumulacji roszczeń procesowych, o których sąd jednak nie orzeka jednocześnie, ale kolejno, i to zależnie od tego, jak orzeknie o roszczeniu zgłoszonym w pozwie na pierwszym miejscu.

W konkluzji stwierdzić należy, że żądanie ewentualne polega na zgłoszeniu dodatkowego żądania na wypadek nieuwzględnienia przez sąd roszczenia postawionego na pierwszym miejscu. Sąd rozpoznaje roszczenie ewentualne i rozstrzyga o nim tylko na wypadek oddalenia pierwszego żądania. Gdy sąd uwzględnia pierwsze żądanie, nie rozstrzyga o roszczeniu ewentualnym.

Strona powodowa w piśmie procesowym z dnia 20 kwietnia 2023 r. wyraźnie wskazała stosunek roszczenia głównego do roszczenia ewentualnego, wskazując, że wnosi o rozpoznanie w pierwszej kolejności roszczenia zawartego w punkcie I podpunkcie 1 i 2 pozwu, natomiast roszczenie ewentualne powinno zostać rozpoznane w przypadku oddalenia roszczenia z punktu I podpunktu 2 pozwu – w razie oddalenia żądania zapłaty z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia pozwanych w postaci równowartości kosztu korzystania z kwoty wypłaconego kapitału kredytu.

W niniejszej sprawie uwzględnieniu podlegało w sposób minimalny roszczenie zgłoszone na pierwszym miejscu, to jest roszczenie główne, a dotyczące żądania zapłaty kwoty z tytułu wypłaconego pozwanym kapitału kredytu. W pozostałym zakresie, zarówno roszczenie główne, jak i roszczenie ewentualne podlegało oddaleniu w punkcie II wyroku jako nieuzasadnione.

Kwestia ważności umowy kredytu denominowanego do waluty CHF z dnia 10 czerwca 2008 r., która łączyła uprzednio strony procesu, została przesądzona prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 7 grudnia 2021 r., sygn. akt V ACa 276/21. W punkcie I podpunkcie 1) wyroku Sąd ustalił, że umowa kredytu z dnia 10 czerwca 2008 r. jest nieważna. Stosownie do art. 365 k.p.c. strony niniejszego postępowania i Sąd orzekający są związane w/w wyrokiem.

Z ustaleń faktycznych niniejszej sprawy wynika, czego strony nie kwestionowały, że w wykonaniu umowy kredytu pozwani otrzymali od banku kapitał kredytu w wysokości 348.258 zł 70 gr.

Minimalnie uzasadnione okazało się roszczenie powódki co do obowiązku ciążącego na stronie pozwanej, a dotyczącego zwrotu kapitału wypłaconego kredytu, a to na skutek uzasadnionego zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanych (art. 498 k.c.).

Skutkiem nieważności umowy kredytu jest obowiązek istniejący po obu stronach stosunku zobowiązanego zwrotu świadczeń spełnionych w wykonaniu nieważnej umowy kredytu, którego podstawą prawną jest treść art. 410 k.c. w związku z art. 405 k.c. – zwrot nienależnego świadczenia. Co do zasady powódka powinna zwrócić stronie pozwanej całość spełnionych przez nią świadczeń, które strona pozwana spełniła na poczet wykonania umowy kredytu. Z kolei co do zasady pozwani powinni zwrócić powódce kwotę udostępnionego im kapitału kredytu.

Teoria salda a teoria dwóch kondykcji.

Sąd orzekający w zakresie rozliczeń stron będących konsekwencją nieważności umowy kredytu podziela w całości argumentację prawną przedstawioną przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, gdzie stwierdzono między innymi, że stronie, która w wykonaniu umowy kredytu, dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu.

Oznacza to, że w razie nieważności umowy kredytu dokonywane przez niedoszłego kredytobiorcę płatności, mające stanowić spłatę wykorzystanego kredytu, są świadczeniami nienależnymi, podobnie jak świadczeniem nienależnym jest w takiej sytuacji wypłata środków pieniężnych przez bank. Zgodnie zaś z art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c. świadczenia nienależne podlegają zwrotowi. Proste zastosowanie tej reguły prowadzi do wniosku, że między bankiem a niedoszłym kredytobiorcą powstają wówczas różne zobowiązania restytucyjne: zobowiązanie niedoszłego kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanych środków pieniężnych oraz zobowiązanie banku do zwrotu uiszczonych płatności. Przepisy art. 410 i n. k.c. nie zawierają żadnej odrębnej regulacji, która wskazywałaby na jakąkolwiek zależność tych zobowiązań, w szczególności odwzorowującą zamierzony przez strony związek między obowiązkami mającymi wynikać z umowy kredytu (choćby na wzór art. 495 k.c.).

W przypadku nieważności umowy wzajemnej zobowiązania stron do zwrotu otrzymanych nienależnie świadczeń są co do zasady od siebie niezależne, co odpowiada aprobowanej w doktrynie i przez Sąd Najwyższy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, Glosa 2020, nr 4, s. 67) teorii dwóch kondykcji, przeciwstawianej teorii salda, zgodnie z którą w przypadku nieważnej umowy wzajemnej przedmiotem roszczenia restytucyjnego nie jest osobno każde ze spełnionych świadczeń, lecz jedynie nadwyżka wartości jednego z nich nad wartością drugiego, w związku z czym poszczególne świadczenia wzajemne stanowią jedynie wartości rachunkowe (nie podlegają zasadzie aktualności wzbogacenia), powstaje tylko jedno roszczenie restytucyjne, a dłużnikiem jest ten, komu ta nadwyżka (dodatnie saldo) przypadła (i nie została następczo utracona).

W konsekwencji Sąd orzekający nie znajduje co do zasady uzasadnionej argumentacji prawnej co do teorii salda jako podstawy rozliczeń stron nieważnej umowy kredytu. Przyjąć należy jako obowiązującą teorię dwóch kondykcji.

W/w pogląd co do zasadności teorii dwóch kondykcji został potwierdzony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że jeżeli umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna (nieważna), świadczenia spełnione na jej podstawie powinny być postrzegane jako świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, niepubl. i z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, niepubl., uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, niepubl.). W ostatnim czasie Sąd Najwyższy wypowiedział się również co do zależności między roszczeniami restytucyjnymi stron. W wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18 uznał mianowicie, że świadczenie spełnione (nadpłacone) przez kredytobiorcę na podstawie postanowienia abuzywnego co do zasady podlega zwrotowi, choćby kredytobiorca był równolegle dłużnikiem banku. Ocenił, że odmienne stanowisko jest sprzeczne z panującą niepodzielnie w doktrynie teorią dwu kondykcji, jak również ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że w art. 410 § 1 k.c. ustawodawca przesądził, iż samo spełnienie świadczenia nienależnego jest źródłem roszczenia zwrotnego, przysługującego zubożonemu i nie ma potrzeby ustalania, czy i w

jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło accipiensa ani czy na skutek tego świadczenia majątek solvensa uległ zmniejszeniu. Samo bowiem spełnienie świadczenia wypełnia przesłankę zubożenia po stronie powoda, a uzyskanie tego świadczenia przez pozwanego - przesłankę jego wzbogacenia (por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I CSK 66/11, niepubl., z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CSK 372/11, niepubl., z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CSK 362/12, nie publ., z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 517/13, niepubl., z dnia 29 listopada 2016 r., I CSK 798/15, niepubl. i z dnia 11 maja 2017 r., II CSK 541/16, nie publ.).

Stanowisko co do niezależności roszczeń stron o zwrot świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy kredytu (świadczeń nienależnych) zostało podtrzymane w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, w której Sąd Najwyższy orzekł - odrywając tezę od szczególnego kontekstu umów konsumenckich - że "Stronie, która w wykonaniu umowy kredytu, dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu".

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 wskazano, że w celu uniknięcia zagrożeń związanych z niewypłacalnością kredytobiorcy kredytodawca może skorzystać z przewidzianego w art. 497 w związku z art. 496 k.c. prawa zatrzymania, chroniąc w ten sposób swe roszczenie o zwrot wykorzystanego kapitału (bez odsetek), gdyż obowiązek jego zwrotu jest - w relacji do obowiązku oddania środków pieniężnych do dyspozycji kredytobiorcy - czymś więcej niż zobowiązaniem do świadczenia wzajemnego (ma charakter bardziej podstawowy niż obowiązek zapłaty oprocentowania lub wynagrodzenia), a nie czymś mniej. Każda ze stron może też skorzystać z instytucji potrącenia, co pozwala częściowo zapobiec negatywnym konsekwencjom przedawnienia roszczeń, jednakże wymaga złożenia stosownego oświadczenia woli, gdyż sąd nie może kompensować wierzytelności z urzędu, podobnie jak nie może z urzędu skorzystać z instrumentu przewidzianego w art. 408 § 3 k.c., odliczając od zwracanej w pieniądzu wartości korzyści, wartości nakładów, które żądający byłby obowiązany zwrócić.

Roszczenie restytucyjne powodowego Banku – sprowadzało się do żądania zapłaty kwoty 348.258 zł 70 gr wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu do dnia zapłaty. Powódka podniosła, że pierwsze żądanie zapłaty sprowadza się do żądania zwrotu wypłaconego pozwanym kapitału kredytu, a jego podstawą jest art. 410 k.c. w związku z art. 405 k.c.

Co do zasady kwota roszczenia restytucyjnego Banku w wysokości 348.258 zł 70 gr nie była sporna pomiędzy stronami procesu w zakresie jej wysokości – odpowiadała kapitałowi kredytu udostępnionego pozwanym.

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, wskazano, że w konsekwencji zastosowania teorii dwóch kondycji bank może dochodzić od konsumenta zwrotu kredytu w całości, mimo iż pozostaje zobowiązany do zwrotu uiszczonych przez konsumenta spłat, nie zagraża to jednakże interesom konsumenta, skoro również on może dokonać potrącenia.

O ile co do zasady roszczenie restytucyjne Banku co do żądania zapłaty kwoty 348.258 zł 70 gr (kwoty wypłaconego pozwanym kapitału kredytu) okazało się uzasadnione na podstawie art. 410 k.c. w związku z art. 405 k.c., to jednakże nie w całości, a jedynie w nieznacznej części – wobec skutecznego zgłoszenia przez pozwanych zarzutu potrącenia.

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, wskazano w tej części, gdzie Sąd Najwyższy wypowiedział się w kwestii zależności roszczeń restytucyjnych stron nieważnej umowy kredytu, że konsument również może przedstawić swoje roszczenie restytucyjne – wierzytelność z tego tytułu – do potrącenia.

Podniesiony przez pozwanych zarzut potrącenia ich wierzytelności z tytułu świadczenia spełnionego na rzecz Banku w wykonaniu nieważnej umowy kredytu z wierzytelnością Banku dotyczącą zwrotu kapitału kredytu okazał się uzasadniony prawie w całości, doprowadzając w konsekwencji do przyjęcia, że wzajemne wierzytelności stron umorzyły się do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 k.c.).

Stosownie do treści art. 498 k.c. i 499 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

W odpowiedzi na pozew pozwani podnieśli zarzut potrącenia dochodzonej przez powoda kwoty 348.258,70 zł tytułem zwrotu kapitału kredytu z wymagalnym roszczeniem pozwanych o zwrot kwot świadczenia nienależnego w łącznej wysokości 147.129,29 zł oraz 45 601,37 CHF. Uzasadniając stanowisko zajęte w sprawie I. Z. i M. Z. w pierwszej kolejności wskazali, że nie kwestionują tego, że bank wypłacił im, jako kredytobiorcom kwotę 348.258,70 zł na podstawie nieważnej umowy kredytu nr(...). Kolejno dodano, że w wyniku złożenia wobec powódki oświadczenia o potrąceniu oraz zgłoszenia w niniejszym postępowaniu zarzutu potrącenia wierzytelność banku o zwrot tej kwoty uległa umorzeniu w całości.

Pozwani pod względem formalnym prawidłowo podnieśli zarzut potrącenia na podstawie art. 203¹ k.p.c. w odpowiedzi na pozew. Do Sądu złożyli dodatkowy egzemplarz odpowiedzi na pozew stosownie do art. 203¹ § 3 zdanie drugie k.p.c., który Sąd w konsekwencji doręczył stronie pozwanej – vide zarządzenie z dnia 7 września 2022 r. – karta 225. Zarzut strony pozwanej co do nieskutecznego zgłoszenia zarzutu potrącenia na podstawie art. 203¹ k.p.c. okazał się niezasadniony.

Pozwani przedstawili do potrącenia z wierzytelnością pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. z tytułu udzielonego i wypłaconego kapitału kredytu w wysokości 348.258 zł 70 gr następujące należności – wynikające ze spłat kredytu:

- kwotę wpłat uiszczonych w złotych polskich w wysokości 147.129,29 zł,
- kwotę wpłat uiszczonych przez kredytobiorców w okresie od 05.05.2017 r. do 04.11.2021 r. w wysokości 38 128,73 CHF,
- kwotę wpłat uiszczonych w wysokości 7.472,64 CHF jako część kwoty zasądzonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Pozwana zakwestionowała skuteczność podniesionego zarzutu potrącenia co do zasady i wysokości.

Podniesiony zarzut potrącenia okazał się uzasadniony prawie w całości, to znaczy wywołał on skutek umorzenia wierzytelności strony powodowej prawie w całości odnośnie żądania zwrotu wypłaconego kapitału kredytu.

Pozwani, wbrew odmiennemu stanowisku strony powodowej, wykazali co do wysokości wszystkie wierzytelności zgłoszone do potrącenia, a więc odpowiednio kwoty 147.129,29 zł, 38 128,73 CHF, 7.472,64 CHF.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że pozwani I. Z. i M. Z. w wykonaniu umowy kredytu spełnili na rzecz Banku następujące należności.

W okresie od dnia 17 czerwca 2008 r. do dnia 5 listopada 2012 r. – kwotę 147.129 zł 29 gr. Kwota ta wynika z zaświadczenia pozwanego banku jak na karcie 156 – 157 verte oraz z wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 7 grudnia 2021 r. – punkt I podpunkt 2) wyroku.

W okresie od dnia 5 listopada 2012 r. do dnia 4 maja 2017 r. – kwotę 46.459,98 CHF. Kwota ta wynika z zaświadczenia pozwanego banku jak na karcie 156 – 157 verte oraz z wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 7 grudnia 2021 r. – punkt I podpunkt 2) wyroku.

W okresie od dnia 5 maja 2017 r. do dnia 4 listopada 2021 r. – kwotę 38.128,73 CHF. Kwota ta wynika z elektronicznego zestawienia transakcji jak załączone do odpowiedzi na pozew – vide karta 158 – 164 – oraz z wyciągu z rachunku pozwanych w powodowym Banku – dokument jak na karcie 99 – 111 załączony przez stronę powodową do pozwu.

Sąd orzekający nie podzielił zarzutu strony powodowej, że w/w kwota 38.128,73 CHF nie mogła być objęta zarzutem potrącenia, albowiem nie została stwierdzona wyrokiem Sądu ani ugody pomiędzy stronami. Takie stanowisko strony powodowej jest całkowicie nieuzasadnione. Dla skuteczności przedstawienia określonej wierzytelności do potrącenia na podstawie art. 498 k.c. nie jest koniecznym jej potwierdzenie wyrokiem Sądu czy też ugodą zawartą pomiędzy stronami, jak błędnie wywodziła strona powodowa. Korzystający z zarzutu potrącenia – tu pozwani – byli tylko zobowiązani do wykazania tej wierzytelności co do wysokości na gruncie podstawy materialnoprawnej tej wierzytelności.

Kwota 38.128,73 CHF z tytułu spłat kredytu za okres od dnia 5 maja 2017 r. do dnia 4 listopada 2021 r. została wykazana w/w dokumentami. Okoliczność, że nie została ona objęta w/w wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W. nie ma znaczenia z punktu widzenia zdadności tej wierzytelności do potrącenia. Skoro strony procesu i Sąd orzekający w niniejszej sprawie są na podstawie art. 365 k.p.c. związane uprzednim wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 7 grudnia 2021 r., który przesądził nieważność umowy kredytu, to wszystkie należności uiszczone przez kredytobiorców w wykonaniu tej umowy kredytu mają charakter świadczeń nienależnych, zarówno te objęte w/w wyrokiem, jak i te, które wyrokiem objęte nie zostały – tu w wysokości 38.128,73 CHF z tytułu spłat kredytu za okres od dnia 5 maja 2017 r. do dnia 4 listopada 2021 r.

Pozwani na podstawie art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. w związku z art. 410 k.c. w związku z art. 405 k.c. wykazali zatem zasadność i wysokość przedstawionej do potrącenia kwoty 38.128,73 CHF z tytułu spłat kredytu za okres od dnia 5 maja 2017 r. do dnia 4 listopada 2021 r.

W konkluzji stwierdzić należy, że pozwani wykazali co do wysokości wszystkie wierzytelności zgłoszone do potrącenia, a więc odpowiednio kwoty 147.129,29 zł, 38.128,73 CHF, 7.472,64 CHF. Na marginesie wskazać należy, że to pozwani decydują jakie kwoty wierzytelności i z czego wynikające przedstawili do potrącenia stronie powodowej.

Nieuzasadniony okazał się zarzut strony powodowej co do nieskuteczności potrącenia z powołaniem się na okoliczność, że pozwani w drodze egzekucji wyegzekwowali od strony powodowej część należności zasądzonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Z ustaleń faktycznych wynika, że pozwani I. Z. i M. Z. na podstawie tytułu wykonawczego – w/w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyegzekwowali od powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. część należności zasądzonej w CHF – to jest kwotę 38.987,34 CHF. Kwota ta nie została przedstawiona do potrącenia w niniejszym postępowaniu.

Podkreślić należy, czego strona powodowa nie zauważa lub nie chce zauważyć, że pozwani nie przedstawili do potrącenia kwoty 38.987,34 CHF, którą wyegzekwowali w drodze postępowania egzekucyjnego od powódki. W wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 7 grudnia 2021 r. zasądzono na rzecz pozwanych kwotę 46.459,98 CHF, z której to kwoty pozwani wyegzekwowali kwotę 38.987,34 CHF, a pozostałą kwotę 7.472,64 CHF przedstawili do potrącenia w niniejszym postępowaniu.

Wierzytelność pozwanych obejmująca roszczenie restytucyjne do kwot: 147.129,29 zł, 38.128,73 CHF, 7.472,64 CHF jest wymagalna na podstawie art. 455 k.c.

Kolejną przesłanką potrącenia, jaką wymienia art. 498 k.c., jest wymagalność wierzytelności. Wymagalność oznacza taki stan rzeczy, w którym powstaje możliwość dla wierzyciela żądania od dłużnika, by spełnił on świadczenie. Przy czym, powinnością dłużnika jest zastosowanie się do owego żądania pod rygorem wyegzekwowania świadczenia. Wymagalność następuje zatem z upływem terminu do spełnienia świadczenia, czyli dnia następnego po tym, kiedy dłużnik miał świadczyć. Należy zwrócić uwagę na to, że jeśli treść zobowiązania albo jego właściwość nie wskazują

terminu spełnienia świadczenia, to konieczne będzie skorzystanie z art. 455 k.c. Mimo wyraźnego brzmienia art. 498 k.c. w literaturze zgodnie przyjmuje się, że wymagalne musi być świadczenie tego, kto potrącenia dokonuje (zob. L. Stępiak, Potrącenie, s. 58; K. Gandor, w: SPC, t. 3, cz. 1, 1981, s. 862; K. Zawada, w: K. Pietrzykowski, Komentarz KC, t. 2, 2005, s. 96; T. Wiśniewski, w: G. Bieniek, Komentarz KC, t. 1, 2005, s. 654). Natomiast co do drugiej wierzytelności (pasywnej), brak jej wymagalności nie jest przeszkodą do potrącenia, jeżeli ten, kto z potrącenia korzysta, mógłby ją zaspokoić.

Odpowiednio kwota 147.129,29 zł (wynikająca z wyroku Sądu Apelacyjnego w W. – punkt I podpunkt 2 wyroku) i kwota 7.472,64 CHF (wynikająca z wyroku Sądu Apelacyjnego w W. – punkt I podpunkt 2 wyroku – część kwoty 46.459,98 CHF) stały się wymagalne już z dniem 21 października 2021 r., a nie dopiero na skutek wezwania do zapłaty z dnia 28 grudnia 2021 r., co wynika z poniższego.

W toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym w W. I. Z. i M. Z. złożyli pismo procesowe z dnia 18 października 2021 r. wraz z załącznikami w postaci oświadczeń kredytobiorców dotyczących skutków stwierdzenia nieważności umowy kredytu. Pismo to wraz z w/w oświadczeniami doręczono (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. w dniu 21 października 2021 r. Sąd Apelacyjny, co wynika z uzasadnienia jego wyroku (karta 61 – 62 uzasadnienia wyroku, karta 218- 218 verte akt sprawy) i czego strony w niniejszym postępowaniu nie kwestionowały, przesądził, że roszczenie powodów (o zapłatę) stało się wymagalne dopiero w dniu 21 października 2021 r., kiedy to ustał stan bezskuteczności zawieszonyj i umowa kredytu zawarta przez strony stała się definitywnie bezskuteczna.

Wierzytelność pozwanych obejmująca roszczenie restytucyjne do kwoty 38.128,73 CHF jest wymagalna na podstawie art. 455 k.c. Wymagalność tej wierzytelności, która nie była objęta wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, należało wiązać z wezwaniem do zapłaty z dnia 28 grudnia 2021 r., w którym wyznaczono termin zapłaty do dnia 4 stycznia 2021 r. Od dnia 5 stycznia 2021 r. strona pozwana mogła już skutecznie domagać się zapłaty przez stronę powodową kwoty 38.128,73 CHF, a więc i przedstawić ją skutecznie do potrącenia.

W podsumowaniu stwierdzić należy, że wierzytelność pozwanych obejmująca roszczenie restytucyjne w wysokości 147.129,29 zł, 38.128,73 CHF, 7.472,64 CHF na podstawie art. 410 k.c. w związku z art. 405 k.c. w związku z art. 455 k.c. była wymagalna, nieprzedawniona, zaskarżalna, a tym samym zdatna do potrącenia na podstawie art. 498 k.c. z wierzytelnością strony powodowej w wysokości 348.258 zł 70 gr (kwota wypłaconego kapitału).

Pismem z dnia 7 stycznia 2022 r. pozwani złożyli powodowi oświadczenie o potrąceniu kwoty 147.129,29 zł, 38.128,73 CHF, 7.472,64 CHF stanowiącej sumę rat uiszczonych przez pozwanych w wykonaniu nieważnej czynności prawnej – umowy kredytu – z kwotą należną bankowi tytułem zwrotu kwoty wypłaconego kapitału w kwocie 348.258 zł 70 gr.

Kwota wierzytelności strony powodowej z tytułu wypłaconego kapitału kredytu to kwota 348.258 zł 70 gr. Kwota ta została przez pozwanych skutecznie potrącona z ich wierzytelnością w wysokości 147.129,29 zł. Kompensacja w/w kwot dała kwotę 201.129 zł 41 gr (348.258 zł 70 gr - 147.129,29 zł).

Kwotę 201.129 zł 41 gr należną stronie powodowej pozwani potrącili dalej z kwotami 38.128,73 CHF i 7.472,64 CHF, stanowiącymi sumę rat uiszczonych przez pozwanych w wykonaniu nieważnej czynności prawnej.

Sąd orzekający nie podzielił zarzutów strony powodowej co do nieskuteczności potrącenia wierzytelności spełnionej przez pozwanych w CHF z wierzytelnością powódki wyrażoną w PLN – zarzut jak na karcie 182.

Obecnie, co jest stanowiskiem jednolitym zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie, dopuszcza się możliwość potrącenia wierzytelności pieniężnych wyrażonych w różnych walutach – vide Komentarz do art. 498 k.c., red. Gniewek/Machnikowski 2023, wyd. 11/Zagrobelny, vide SPP T. 6 red. Olejniczak 2023, wyd. 4, vide Komentarz do art. 498 k.c., red. serii Osajda/red. tomu Borysiak 2023, wyd. 31/R. Morek, vide K. Zawada, w: Pietrzykowski, Komentarz, t. II, 2015, art. 498, s. 130–131, Nb 24; A. Janiak, Glosa do wyr. SN z 23.2.2001 r., II CKN 403/00, OSP 2002, Nr 7–8, poz. 104, s. 385; M. Pyziak-Szafnicka, Potrącenie, s. 95; K. Szadkowski, w: Gutowski, Komentarz, t. II, art. 498, s. 156, Nb 6; T. Wiśniewski, w: Gudowski, Komentarz, 2013, Ks. III, cz. 1, art. 498, s. 958, Nb 11).

Z art. 498 k.c. płynie wyłącznie wymóg, by przedmiotem świadczenia były pieniądze. Jeśli więc zobowiązanie opiewa na walutę obcą, również są to pieniądze. Dlatego na tle przepisów o potrąceniu wyłącznie niewymienialność waluty obcej sprzeciwiałaby się kompensacie. W orzecznictwie prezentowany jest pogląd opowiadający się za możliwością potrącenia wierzytelności wyrażonych w różnych walutach obcych. Przyjęto, że prowadzenie rozliczeń w różnych walutach nie pozbawia strony uprawnienia, wynikającego z art. 498 § 1 k.c. do potrącenia swej wierzytelności z wierzytelności drugiej strony. Wyrażone w różnych walutach – na użytek wzajemnych rozliczeń – wierzytelności nie tracą charakteru wierzytelności pieniężnych (wyrok SA w Gdańsku z dnia 19 kwietnia 1991 r., I ACr 115/91, OSA 1991, z. 3, poz. 14).

W tym stanie rzeczy Sąd orzekający przyjmuje do dalszych rozważań możliwość dokonania na podstawie art. 498 k.c. potrącenia wierzytelności pieniężnych wyrażonych w różnych walutach – jak w niniejszej sprawie w PLN i w CHF.

Do rozważenia pozostawało jaki kurs CHF w stosunku do PLN należy przyjąć dla potrzeb potrącenia wierzytelności wyrażonej w PLN z wierzytelnością wyrażoną w CHF. W tym zakresie strona pozwana częściowo zasadnie przedstawiła swoje stanowisko w tym zakresie. Pozwani dla potrzeb potrącenia przyjęli kurs średni CHF ogłoszony przez NBP z dnia wymagalności roszczenia, to jest w dniu 5 stycznia 2022 r. w wysokości 4,4106 zł. Pozwani jednakże błędnie zakwalifikowali, że obie wierzytelności wyrażone w CHF, a przedstawione do potrącenia – tu 38.128,73 CHF i 7.472,64 CHF – należy przeliczyć według średniego kursu CHF ogłaszanego przez NBP – w dniu 5 stycznia 2022 r. jako dacie wymagalności wierzytelności aktywnej – tu wierzytelności pozwanych przedstawionych do potrącenia.

Co do zasady Sąd orzekający zgadza się ze stanowiskiem pozwanych, że na przestrzeni lat zarysowały się dwa stanowiska w zakresie uzasadnionej daty kursu średniego NBP danej waluty obcej przyjmowanego jako uzasadnionego do potrącenia wierzytelności wyrażonej w PLN z wierzytelnością wyrażoną w walucie obcej. Pierwsze stanowisko opowiadało się za kursem średnim NBP z dnia skutecznego złożenia oświadczenia o potrąceniu. Drugie stanowisko opowiadało się za kursem średnim NBP z dnia wymagalności wierzytelności aktywnej. Sąd orzekający opowiada się za zasadnością drugiego stanowiska.

Stosownie do treści art. 358 § 2 k.c. przeliczenia wierzytelności podlegających potrąceniu należy dokonywać według średnich kursów walut ustalanych przez NBP na podstawie art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 908 z późn. zm.), chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna stanowi inaczej. Oficjalne kursy walut są na bieżąco ogłaszane przez NBP w serwisach informacyjnych: (...), (...), na stronie internetowej NBP i w oddziałach NBP (zob. uchwała nr 51/2002 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 września 2002 r. w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych, tekst jedn.: Dz. Urz. NBP z 2013 r. poz. 18).

Z uwagi na wsteczną moc oświadczenia o potrąceniu (art. 499 zdanie drugie k.c.) do przeliczenia potrącanych wierzytelności należy zastosować kursy walut obowiązujące w dniu, gdy potrącenie stało się możliwe (M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1149).

Biorąc powyższe pod uwagę, a więc z uwagi na wsteczną moc oświadczenia o potrąceniu (art. 499 zdanie drugie k.c.) do przeliczenia potrącanych wierzytelności należało zastosować kursy walut obowiązujące w dniu, gdy potrącenie stało się możliwe. Potrącenie przez pozwanych kwot 38.128,73 CHF i 7.472,64 CHF stało się możliwe kiedy te kwoty uzyskały walor wymagalności – chodzi o wymagalność wierzytelności aktywnej – tu pozwanych.

Przedstawione do potrącenia przez pozwanych kwoty 38.128,73 CHF i 7.472,64 CHF – na podstawie art. 455 k.c. stały się wymagalne w różnych datach.

Jak wskazano wyżej, kwota 7.472,64 CHF (wynikająca z wyroku Sądu Apelacyjnego w W. – punkt I podpunkt 2 wyroku – część kwoty 46.459,98 CHF) stała się wymagalna już z dniem 21 października 2021 r., a nie dopiero na skutek wezwania do zapłaty z dnia 28 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny, co wynika z uzasadnienia jego wyroku (karta 61 – 62 uzasadnienia wyroku, karta 218- 218 verte akt sprawy) i czego strony w niniejszym postępowaniu nie kwestionowały,

przesądził, że roszczenie powodów (o zapłatę) stało się wymagalne dopiero w dniu 21 października 2021 r., kiedy to ustał stan bezskuteczności zawieszonej i umowa kredytu zawarta przez strony stała się definitywnie bezskuteczna.

Wierzytelność pozwanych obejmująca roszczenie restytucyjne do kwoty 38.128,73 stała się wymagalna na podstawie art. 455 k.c. z dniem 5 stycznia 2021 r. Wymagalność tej wierzytelności, która nie była objęta wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W., należało wiązać z wezwaniem do zapłaty z dnia 28 grudnia 2021 r., w którym wyznaczono termin zapłaty do dnia 4 stycznia 2021 r. Od dnia 5 stycznia 2021 r. strona pozwana mogła już skutecznie domagać się zapłaty przez stronę powodową kwoty 38.128,73 CHF, a więc i przedstawić ją skutecznie do potrącenia.

Odpowiednio więc do ustaleń jak wyżej, do potrącenia kwot 7.472,64 CHF i 38.128,73 CHF w aspekcie ich przeliczenia na walutę PLN należało przyjąć kurs średni NBP z następujących dat:

- kwota 7.472,64 CHF – kurs średni CHF NBP z dnia 21 października 2021 r. – 4,2899 zł,
- kwota 38.128,73 CHF – kurs średni CHF NBP z dnia 5 stycznia 2022 r. – 4,4106 zł.

Kwota wierzytelności strony powodowej z tytułu wypłaconego kapitału kredytu to kwota 348.258 zł 70 gr.

Kwota ta została przez pozwanych skutecznie potrącona z ich wierzytelnością w wysokości 147.129,29 zł. Kompensacja w/w kwot dała kwotę 201.129 zł 41 gr (348.258 zł 70 gr - 147.129,29 zł).

Kwotę 201.129 zł 41 gr należną stronie powodowej pozwani potrącili dalej z kwotami 38.128,73 CHF i 7.472,64 CHF, stanowiącymi sumę rat uiszczonych przez pozwanych w wykonaniu nieważnej czynności prawnej:

- kwota 7.472,64 CHF x kurs średni CHF NBP z dnia 21 października 2021 r. – 4,2899 zł = 32.056 zł 87 gr,
- kwota 38.128,73 CHF x kurs średni CHF NBP z dnia 5 stycznia 2022 r. – 4,4106 zł = 168.170 zł 58 gr.

Razem pozwani dokonali skutecznego potrącenia wierzytelności strony powodowej w wysokości 348.258 zł 70 gr (kwota kapitału) ze swoimi wierzytelnościami jak wyżej do kwot odpowiednio 147.129,29 zł, 32.056 zł 87 gr, 168.170 zł 58 gr, co dało wynik 901 zł 96 gr.

Stosownie do art. 498 § 2 k.c. wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej, zatem powódce należy się od pozwanych kwota 901 zł 96 gr. Kwota 901 zł 96 gr stanowi nierozliczoną w drodze potrącenia wierzytelności stron kwotę pozostałego do spłaty ze strony pozwanych na rzecz strony powodowej kwoty kapitału kredytu.

Kwota 901 zł 96 gr podlegała zasądzeniu in solidum od pozwanych na rzecz powódki w punkcie I wyroku.

Co do roszczenia odsetkowego Sąd zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 499 k.c. potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Zgodnie z art. 499 zdanie drugie oświadczenie woli o potrąceniu ma moc wsteczną od momentu, w którym stało się możliwe. Przez złożenie oświadczenia o potrąceniu skutki opóźnienia lub zwłoki stron w wykonaniu zobowiązania zostają wyeliminowane. Zniweczenie tych skutków odnosi się do okresu liczonego od momentu, kiedy potrącenie stało się możliwe, do czasu złożenia oświadczenia o potrąceniu (M. Gutowski, Potrącenie w postępowaniu..., s. 37). Mimo że oświadczenie ma moc wsteczną, w chwili jego składania muszą istnieć przesłanki pozwalające na jego dokonanie. Konieczne jest więc istnienie dwóch wierzytelności, które musi cechować wzajemność w rozumieniu art. 498, jednorodność świadczeń, wymagalność i zaskarżalność (por. np. T. Wiśniewski [w:] G. Bieniek i in., Komentarz... Zobowiązania, t. 1, 2006, s. 646).

Konsekwencją wprowadzenia w prawie polskim skutku wstecznego potrącenia jest przede wszystkim uniknięcie konieczności uwzględniania upływu czasu od chwili, gdy potrącenia stało się możliwe, do dnia złożenia oświadczenia o kompensacie. Dotyczy to w szczególności naliczanych w tym okresie odsetek (w szczególności gdy miały one odmienną stopę oprocentowania). Oznacza to, że zostają zniweczone skutki opóźnienia lub zwłoki stron w wykonaniu zobowiązania w odniesieniu do okresu zamykającego się między chwilą, w której dłużnik zechciał skorzystać z prawa potrącenia, a chwilą, w której potrącenie stało się możliwe (obowiązek zapłaty odsetek, odszkodowania, kary umownej itp.).

Przenosząc powyższe rozważania prawne w zakresie zasadności uwzględnionego roszczenia odsetkowego powódki Sąd zważył, co następuje.

Jak wskazano wyżej, roszczenie z tytułu nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. w związku z art. 405 k.c. jest tzw. roszczeniem bezterminowym, a więc powinno być spełnione przez dłużnika niezwłocznie po wezwaniu.

Roszczenie restytucyjne powódki obejmujące roszczenie o zapłatę uwzględnionej kwoty 901 zł 96 gr stało się wymagalne po upływie terminu do jego zaspokojenia na zasadzie art. 455 k.c. – w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd uznał, że terminem niezwłocznym na spełnienie świadczenia przez pozwanych na podstawie art. 455 k.c. powinien być termin 7 dni od daty skutecznego wezwania do zapłaty. Powódka przed procesem nie wyzwała pozwanych do zwrotu kapitału kredytu, zatem pierwszym skutecznym wezwaniem do zapłaty w tym zakresie było doręczenie stronie pozwanej odpisu pozwu w niniejszej sprawie traktowanego jako wezwanie do zapłaty, co nastąpiło w dniu 3 lutego 2022 r. Doliczając do tej daty na podstawie art. 455 k.c. termin 7 dni na spełnienie świadczenia, pozwani powinni byli spełnić uwzględnioną wyrokiem kwotę kapitału kredytu w wysokości 901 zł 96 gr do dnia 10 lutego 2022 r. W tym stanie rzeczy odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 901 zł 96 gr zasądzono na podstawie art. 455 k.c. w związku z art. 481 k.c. w punkcie I wyroku od dnia 11 lutego 2022 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie roszczenie o zwrot kapitału kredytu wypłaconego pozwanym (zarówno w zakresie należności głównej jak i należności odsetkowej) podlegało oddaleniu w punkcie II wyroku, a to z uwagi jak wskazano powyżej, z powodu skutecznego zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanych do kwot wyrażonych w PLN jak wyżej.

W punkcie II wyroku w całości podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione roszczenie główne zgłoszone w pozwie z tytułu zapłaty kwoty 141.343 zł 59 gr tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci równowartości kosztu korzystania przez stronę pozwaną z kwoty kapitału kredytu w okresie od dnia 17 czerwca 2008 r. do dnia 30 września 2021 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c. liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej pozwu do dnia zapłaty.

Roszczenie o zapłatę kwoty 141.343 zł 59 gr okazało się nieuzasadnione, niezależnie od tego jak je nazwiemy, zakwalifikujemy – czy jako bezpodstawne wzbogacenie pozwanych w postaci równowartości kosztu korzystania przez stronę pozwaną z kwoty kapitału kredytu, czy jako bezpodstawne wzbogacenie pozwanych w postaci tzw. wynagrodzenia za korzystanie z kapitału. Strona powodowa w uzasadnieniu pozwu przedstawiła metodykę wyliczenia roszczenia w tym zakresie.

W ocenie Sądu orzekającego, niezależnie od przyjętej metodyki wyliczenia potencjalnego roszczenia strony powodowej, brak jest uzasadnionych podstaw prawnych do dochodzenia od konsumenta w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu zapłaty w postaci równowartości kosztu korzystania przez stronę pozwaną z kwoty kapitału kredytu czy też tzw. wynagrodzenia za korzystanie z kapitału.

W ocenie Sądu orzekającego jakiegokolwiek kreowane przez Bank roszczenie o zapłatę za udostępnienie kapitału kredytu i bezumowne korzystanie z niego przez stronę pozwaną jako konsumenta (niedoszłego kredytobiorcę) nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach i nie ma żadnego uzasadnienia.

Ochrona kredytobiorcy jako konsumenta względem banku udzielającego kredytu uzasadnienie swoje znajduje nie tylko w prawie krajowym, ale wynika także z dyrektyw europejskich. W związku z tym domaganie się przez bank

wynagrodzenia za korzystanie z kredytu czy innej rekompensaty w przypadku unieważnienia umowy kredytowej stoi w sprzeczności z odstrasającym wobec banków charakterem zapisów dyrektywy 13/93, którego wymaga art. 7 ust. 1 dyrektywy. Z regulacji tej wynika, że to przedsiębiorca stosujący w umowach niedozwolone klauzule ponosi ryzyko związane z ich wyeliminowaniem i musi się wystrzegać takich zapisów. Gdyby uznać, że bankowi należy się tzw. wynagrodzenie za korzystanie z kapitału przez kredytobiorcę czy inna rekompensata z tego tytułu, choć nieważność zawartej umowy wynika z działania banku, bo to bank wzorce umów przygotował, doszłoby do sytuacji, w której bankowi opłacałoby się zawierać umowy niezgodne z prawem, bo zawsze by zarabiał. W takim ujęciu bank zarabiałby albo poprzez stosowanie klauzul niedozwolonych, albo otrzymałby wynagrodzenie, gdyby umowa została unieważniona, a kredytobiorca w żadnej z tych sytuacji nie byłby chroniony.

Nadto Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela pogląd prawny wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2020 r. w sprawie I ACa 635/19, że brak jest podstaw do tego, aby kredytobiorca w ramach rozliczenia nieważnej umowy na podstawie przepisów o nienależnym świadczeniu "płacił za korzystanie z pieniędzy". Sąd meriti stwierdził, że „pозwana nie może domagać się od powodów wynagrodzenia i to wyliczonego w oparciu o stawkę, która nie odnosiła się do łączącej strony umowy. W przeciwnym wypadku dochodziłoby po raz kolejny do bezpodstawnego wzbogacenia po stronie pozwanego banku. Sąd wskazał także, że w doktrynie wskazuje się również, że roszczenie restytucyjne nie jest "czystym" zobowiązaniem pieniężnym i odsetki nie wchodzą tutaj w grę, a zobowiązania do zwrotu świadczenia obu stron powstają i stają się wymagalne z momentem orzeczenia nieważności umowy.”

Nadto roszczenie powodowego banku o wynagrodzenie za korzystanie z kapitału Sąd orzekający ocenił na podstawie art. 224 k.c. Pozwani w momencie zawierania umowy kredytu nie mogli przypuszczać, że umowa ta jest nieważna, czyli uzyskali środki z kredytu w dobrej wierze, a wszelkie roszczenia powódki o wynagrodzenie nie mają uzasadnienia prawnego.

Ponadto brak podstaw do domagania się od pozwanych tzw. wynagrodzenia za korzystanie z kapitału czy też innej rekompensaty wynika z uzasadnienia wyroku TSUE z dnia 15 czerwca 2023 r., C – 520/21. Jak stwierdził TSUE, w kontekście uznania umowy kredytu hipotecznego za nieważną w całości ze względu na to, iż nie może ona dalej obowiązywać po usunięciu z niej nieuczciwych warunków, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą instytucja kredytowa ma prawo żądać od konsumenta rekompensaty wykraczającej poza zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty.

W powołaniu powyższej argumentacji w punkcie II wyroku w całości podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione roszczenie główne zgłoszone w pozwie z tytułu zapłaty kwoty 141.343 zł 59 gr tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci równowartości kosztu korzystania przez stronę pozwaną z kwoty kapitału kredytu w okresie od dnia 17 czerwca 2008 r. do dnia 30 września 2021 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c. liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej pozwu do dnia zapłaty.

Roszczenie ewentualne o zapłatę również uznano za nieuzasadnione w całości.

Pismem procesowym z dnia 21 kwietnia 2023 r. (...) S.A. z siedzibą w W. dokonała zmiany powództwa w ten sposób, że na wypadek oddalenia roszczenia o zapłatę kwoty 141.343,59 złotych tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w postaci równowartości kosztu korzystania przez stronę pozwaną z kwoty kredytu, zgłoszonego w pkt I.2. petitum pozwu, wniosła o zasądzenie in solidum od pozwanych M. Z. oraz I. Z. na rzecz Banku kwoty 126.918,78 złotych tytułem zwrotu kwoty odpowiadającej wysokości waloryzacji kwoty 348.258,70 złotych, wypłaconej stronie pozwanej pierwotnie w ramach wykonywania umowy kredytu, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c., liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej niniejszej modyfikacji powództwa do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że zapłata należności przez jednego z Kredytobiorców zwalnia pozostałych do wysokości dokonanej zapłaty.

W/w roszczenie ewentualne podlegało oddaleniu w całości w punkcie II wyroku.

Powódka na podstawie art. 358 (1) § 3 k.c. wniosła o zmianę wysokości świadczenia (ukształtowanie) w ten sposób, że kwota należności Banku od strony pozwanej z tytułu rozliczenia nieważności bądź bezskuteczności umowy kredytu powinna być poddana waloryzacji sądowej w ten sposób, że poza roszczeniem o zwrot środków wypłaconych przy uruchomieniu kredytu w ich nominalnej wysokości powodowi przysługuje dodatkowe świadczenie w postaci kwoty wynikającej z istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza.

Roszczenie o zapłatę kwoty 126.918,78 złotych tytułem zwrotu kwoty odpowiadającej wysokości waloryzacji kwoty 348.258,70 złotych, wypłaconej stronie pozwanej pierwotnie w ramach wykonywania umowy kredytu, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c., liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej niniejszej modyfikacji powództwa do dnia zapłaty – jako świadczenia z tytułu waloryzacji kwoty wypłaconego kredytu na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. z powodu istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza – podlegało oddaleniu w punkcie II wyroku jako nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 358¹ § 3 k.c. w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współzycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie.

Po pierwsze na przeszkodzie żądaniu dokonania sądowej waloryzacji świadczenia obejmującego zwrot kwoty wypłaconego pozwanym kapitału kredytu stała treść przepisu art. 358¹ § 4 k.c., zgodnie z którym z żądaniem zmiany wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego nie może wystąpić strona prowadząca przedsiębiorstwo, jeżeli świadczenie pozostaje w związku z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa. Związek świadczenia z prowadzeniem przez stronę przedsiębiorstwa nie musi być bezpośredni, aby wyłączał możliwość waloryzacji tego świadczenia. Wbrew stanowisku strony powodowej w ocenie Sądu orzekającego świadczenie, w stosunku do którego strona powodowa żąda dokonania waloryzacji, jest świadczeniem pozostającym w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa przez powódkę. Gdyby nie fakt zawarcia umowy kredytu (taka działalność należy do istoty działań powódki), która następnie okazała się nieważna, powódka nie dokonałaby transferu ze swojego majątku świadczenia na rzecz pozwanego, które okazało się w konsekwencji świadczeniem nienależnym. Związek pomiędzy świadczeniem, które ma być zwaloryzowane sądownie a prowadzeniem przedsiębiorstwa przez powódkę istnieje, co wyklucza sądową waloryzację na podstawie art. 358¹ § 3 k.c.

Po drugie przeszkodą dokonania sądowej waloryzacji świadczenia na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. jest brak spełnienia się przesłanki „istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania”. Podkreślić należy, że zmiana siły nabywczej pieniądza (jej spadek wywołany procesem inflacji) jest zjawiskiem normalnym w gospodarce wolnorynkowej, jednakże nie każda taka zmiana za istotną może być uznana. W niniejszej sprawie w ocenie Sądu orzekającego inflacja rzędu 36,44 % w okresie od daty udzielenia kredytu do chwili obecnej, co ma stanowić wedle stanowiska powódki podstawę dokonania zmiany wysokości świadczenia, a więc na przestrzeni 15 lat, nie może być oceniona jako „istotna zmiana siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania”.

Po trzecie, niezasadność żądania waloryzacji kwoty kapitału kredytu jak wyżej wynikała również z poglądu prawnego TSUE przedstawionego w orzeczeniu z dnia 11 grudnia 2023 r. w sprawie C-756/22.

W konkluzji, wobec niespełnienia się przesłanki sądowej waloryzacji świadczenia na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. w postaci „istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza” i zaistnienia przesłanki negatywnej z art. 358¹ § 4 k.c., roszczenie o zapłatę kwoty 126.918,78 złotych tytułem zwrotu kwoty odpowiadającej wysokości waloryzacji kwoty 348.258,70 złotych, wypłaconej stronie pozwanej pierwotnie w ramach wykonywania umowy kredytu, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie art. 481 § 2 k.c., liczonymi od dnia następującego po dniu

doręczenia stronie pozwanej niniejszej modyfikacji powództwa do dnia zapłaty – podlegało oddaleniu w punkcie II wyroku jako nieuzasadnione.

Stan faktyczny niniejszej sprawy ustalono na podstawie dokumentów przedłożonych przez strony oraz na podstawie przesłuchania pozwanych – w zakresie w jakim znalazło to odzwierciedlenie w ustalonym stanie faktycznym jak wyżej.

Na rozprawie w dniu 2 października 2023 r. – karta 297 – 298 – Sąd postanowieniem wydanym na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął wniosek dowodowy strony powodowej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego. Szczegółowa analiza okoliczności na jakie strona zgłosiła dowód z opinii biegłego sądowego doprowadziły Sąd orzekający do przekonania, że wniosek ten należy pominąć na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c., albowiem dotyczył on faktów nieistotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Rozstrzygnięcie sprawy sprowadzało się do zagadnień prawnych oraz do wyliczeń matematycznych w zakresie żądania zapłaty odnośnie żądania zwrotu kapitału kredytu, co nie wymagało wiadomości specjalnych jakimi dysponuje biegły sądowy. Wykluczenie zasadności roszczenia o zapłatę kwoty z tytułu korzystania przez pozwanych z kapitału kredytu i kwoty z tytułu waloryzacji kapitału kredytu powodowało, że przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego było nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W punkcie III wyroku orzeczono w przedmiocie zwrotu kosztów procesu na zasadzie art. 100 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania i przy przyjęciu stosunku w jakim strona powodowa/strona pozwana wygrała/przegrała sprawę.

Powódka wygrała niniejszą sprawę w 0,18 %. Wynikało to z porównania stosunku w jakim powódka wygrała proces do swojej przegranej. Kwota uwzględnionego żądania to kwota 901 zł 96 gr, a kwota dochodzona pozwem to kwota 489.602 zł 29 gr. $(901 \text{ zł } 96 \text{ gr} : 489.602 \text{ zł } 29 \text{ gr}) \times 100 \% = 0,18 \%$. Na zasadzie więc art. 100 k.p.c. strona powodowa powinna zwrócić pozwany poniesione przez nich koszty procesu w całości.

Na koszty procesu pozwanych składało się wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego w wysokości 10.800 zł na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz uiszczone opłaty skarbowe od pełnomocnictwa procesowego w wysokości 34 zł. Razem koszty procesu pozwanych wyniosły kwotę 10.834 zł. Kwotę tę po połowie w punkcie III wyroku zasądzono na rzecz każdego z pozwanych z osobna – po 5.417 zł.

Mimo że po stronie pozwanych były dwa podmioty reprezentowane przez tego samego radcę prawnego, to Sąd uznał, że stronie pozwanej należy się zwrot kosztów procesu sprowadzających się do wynagrodzenia jednego pełnomocnika. Sąd orzekający w tym zakresie podzielił pogląd Sądu Najwyższego, że wygrywającym współuczestnikom materialnym (art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.), reprezentowanym przez tego samego adwokata (odpowiednio radcę prawnego), sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika (uchwała SN z dnia 30 stycznia 2007 r., III CZP 130/06). Ewentualnie w przypadku współuczestnictwa formalnego (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.) można by rozważać odmienny pogląd, ale taka sytuacja nie nastąpiła w niniejszej sprawie.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie od kosztów procesu orzeczono zgodnie z art. 98 § 1¹ k.p.c.

W powołaniu powyższej argumentacji orzeczono jak w sentencji wyroku.

S., dnia 19 grudnia 2023 r., Sędzia Sądu Okręgowego Tomasz Cegłowski

ZARZĄDZENIE

1. (...).

2. (...)

(...)

- (...)

3. (...)

(...)

-(...).

4. (...)

(...)